

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNDA USAQLAP HÁM KÓTERE SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ

*Dáslepki maǵlıwmat
2023-jıl yanvar-may*

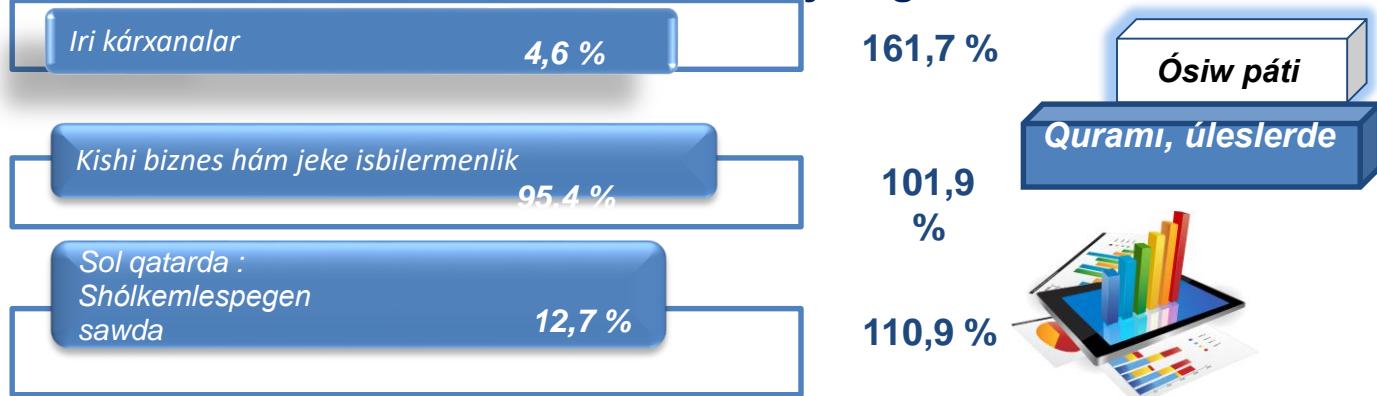
USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISI

Statistikaliq maǵlıwmatlar jámiyette ámelge asırılıp atırǵan sociallıq-ekonomikalıq hádiyse hám processlerdi xarakteristikalaw hám basqarıwdı néń áhmiyetli quralı esaplanadı. Házirgi waqıtta joqarı sapalı statistikaliq maǵlıwmatlardan paydalabastan mámlekет siyasatında durıs basqarıw qararların qabillaw imkansız. Solar qatarında sawda statistikası kórsetkishlerin júzege keltiriw de áhmiyetli esaplanadı. Sol qatarda, kótere sawda hám usaqlap satiw sawdası hámde ulıwmalıq awqatlanıw kárxanaları sawda aylanısı statistikaliq kórsetkishi usılar qatarınan orın iyeleydi.

2023-jıl 1-iyun jaǵdayında usaqlap satiw tovar aylanısında sawda alıp barıp atırǵan sawda kárxanaları sanı **3496** den ibarat bolıp, 2022-jıl 1-iyun salıstırǵanda 370 danaǵa kemeygen (ósiw pátı 90,4 %). Sodan iri kárxanalardıń sanı, 85 dana, kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı 3411 dananı quraydı.

Sol qatarda, sawda tarawında yuridikaliq shaxs payda etpey turıp sawda alıp barıp atırǵan JTI ler hám (fizikalıq shaxslardıń) gúzetiwleri arqalı jıynalǵan maǵlıwmatlar, usaqlap satiw tovar aylanısı kórsetkishlerine kiritilgen.

Usaqlap satiw tovar aylanısınıń tiykarǵı kórsetkishleri

Joqarıda atap ótilgen isbilemenlik subyektleri is ilajları nátiyjesinde, 2023-jıldıń yanvar-may aylarında respublikanıń usaqlap satiw tovar aylanısı **3581,9** mlrd. somdı qurap, 2022- jıldıń yanvar-may aylarına salıstırǵanda **103,6** % ke jetti.

Atap aytqanda, iri kárxanalardıń tovar aylanısı **165,3** mlrd. somdı (ósiw pátı **161,7** %), kishi biznes hám jeke isbilemenlik subyektleriniń tovar aylanısı **3416,6** mlrd. somdı (ósiw pátı **101,9** %), usıdan shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **455,6** mlrd. somdı (ósiw pátı **110,9** %) quradı.

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISINDA IRI KARXANALAR, KISHI BIZNES BIZNES HAM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINIIN KOLEMI HAM OSIW PATERI

Usaqlap satiw tovar aylanisi – sawda tarawinda juwmaqlawshi tutiniw ushın xalıqqa tovarlardı danalap ýaki kóp bolmaǵan muǵdarlarda naq pulǵa (bank kartaları arqalı) satıwdı kózde tutatuqın taraw.

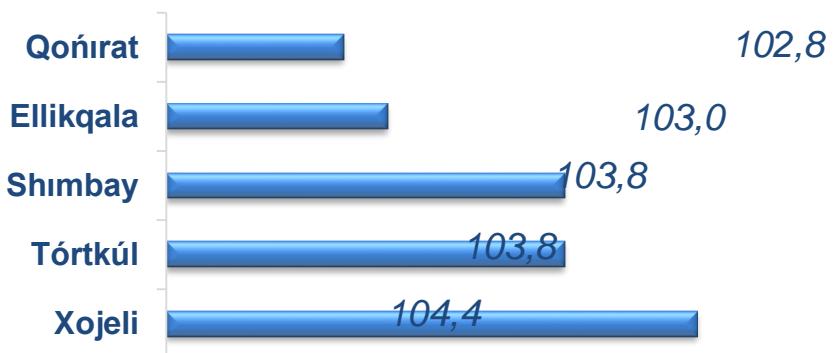
	Jámi mldr. som	2022- jıl yanvar –may aylarına salıstırǵanda procentte	Iri kárzanalar mldr. som	2022- jıl yanvar –may aylarına salıstırǵanda procentte	Kishi biznes hám jeke isbilermenlik, mldr. som	2022- jıl yanvar –may aylarına salıstırǵanda procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	3 581,9	103,6	165,3	161,7	3 416,6	101,9
Nókis qalası rayonlar :	674,7	102,2	31,4	103,6	643,3	102,2
Ámiwdárya	312,6	101,5	6,3	76,6	306,3	102,2
Beruniy	180,0	100,3	12,8	111,7	167,3	99,5
Bozataw	45,9	101,8	0,1	68,8	45,8	101,9
Qaraózek	171,1	101,4	0,5	91,3	170,6	101,4
Kegeyli	123,6	101,1	0,6	79,4	123,1	101,2
Qońırat	283,8	102,1	6,8	81,7	277,0	102,8
Qanlıkól	136,0	100,6	0,2	47,6	135,8	100,8
Moynaq	35,2	101,3	0,2	54,5	35,1	101,7
Nókis	108,5	100,0	0,4	57,3	108,1	100,2
Taqiyatas	168,2	144,0	76,0	807,8	92,2	85,8
Taxtakópir	123,0	101,9	0,3	64,5	122,7	102,1
Tórtkúl	408,6	103,8	14,3	105,9	394,3	103,8
Xojeli	322,2	103,9	5,7	84,2	316,5	104,4
Shimbay	189,0	103,4	4,0	87,9	185,0	103,8
Shomanay	80,2	101,2	0,3	58,8	80,0	101,4
Ellikqala	219,2	102,7	5,6	91,6	213,7	103,0

2023- jıldınıń yanvar-may aylarında, 2022- jıldınıń yanvar-may aylarına salıstırǵanda respublikanıń Nókis qalası (102,2 %), Taqiyatash (144,0%), Tórtkúl (103,8 %) hám Xojeli (103,9 %) rayonlarında usaqlap satiw tovar aylanısında úlesi joqarı boldı.

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISI QURAMI

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń usaqlap satıw tovar aylanısı kólemi statistikalıq esap-kitaplarǵa qaraǵanda, **3416,6** mlrd. somdı qurap, 2022-jıldızın yanvar-may aylarına salıstırǵanda **101,9** % ke kóbeydi. Respublika kóleminde bul sektordız jámi usaqlap satıw tovar aylanısındaǵı úlesi **95,4** % ti quradı.

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik kárxanalarınıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

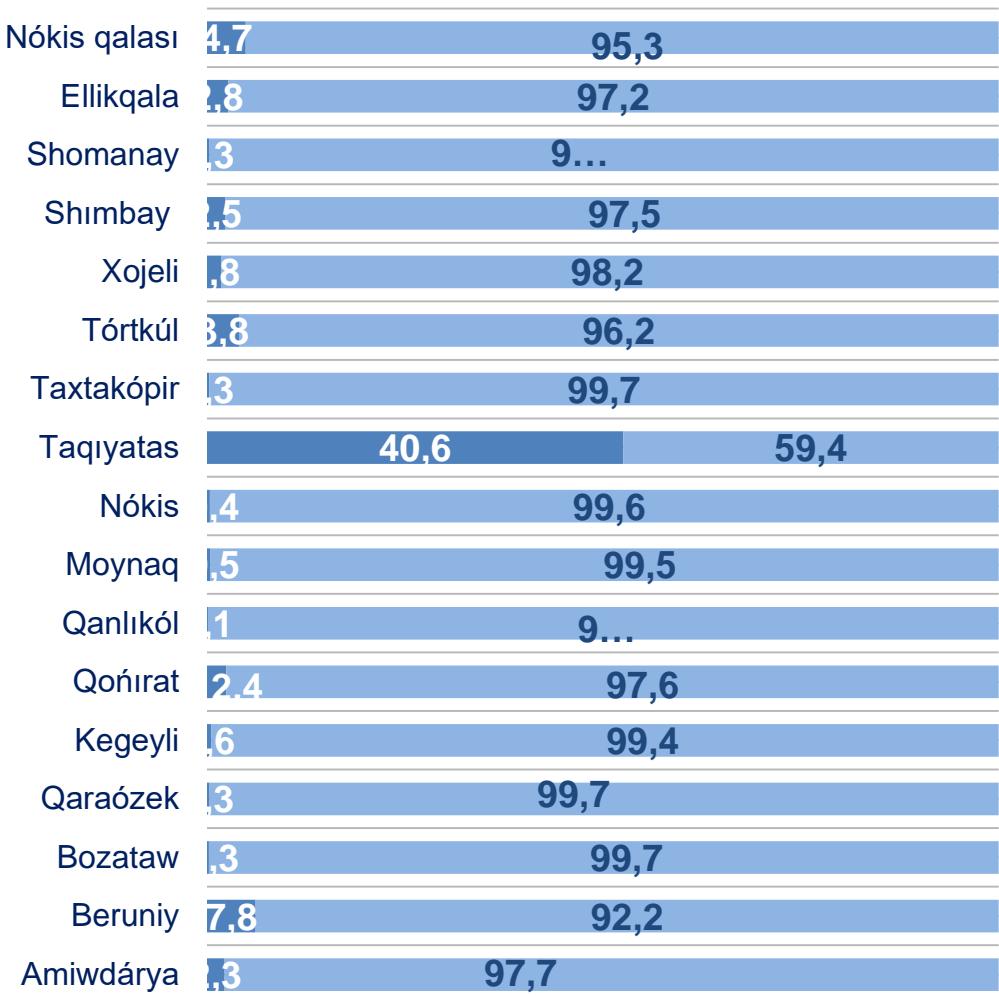

Iri kárxanalardıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

Usaqlap satıw tovar aylanısı quramında iri kárxanalardıń tovar aylanısı kólemi, 2022- jıldızın yanvar-may aylarına salıstırǵanda **161,7** % ke ósti hám **142,6** mlrd. somdı quradı. Bul ularma sawda kólemniń **4,6** % úlesine tuwri keldi .

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISINDA IRI KARXANALAR, KISHI BIZNES HAM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINIÍ AYMAQLAR KESIMINDEGI ÚLESI, (procentte)

■ Iri kárzanalar

■ Kishi biznes hám jeke isbilemenlik

Analiz natiyjelerine tiykar usaqlap satiw tovar aylanisindağı kishi biznes hám jeke isbilemenlik subyektlerinií ülesi boyinsha Qaraózek (99,7 %), Bozataw (99,8 %) hám Qanlıkól (99,9 %) rayonları jetekshilik etpekte. Usaqlap satiw tovar aylanısı quramındağı iri kárzanalardıñ ülesi **4,6%** ti qurap, eñ joqarı üles Taqiyatash (45,2%), Beruniy (7,1%), Nókis qalası (4,7%), Tórtkúl (3,5%) rayonlarında gúzetildi.

XALÍQTÍN JAN BASÍNA USAQLAP SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ KÓLEMI HÁM ÓSIW PÁTLERI

Aymaqlar kesimindegi maǵlıwmat

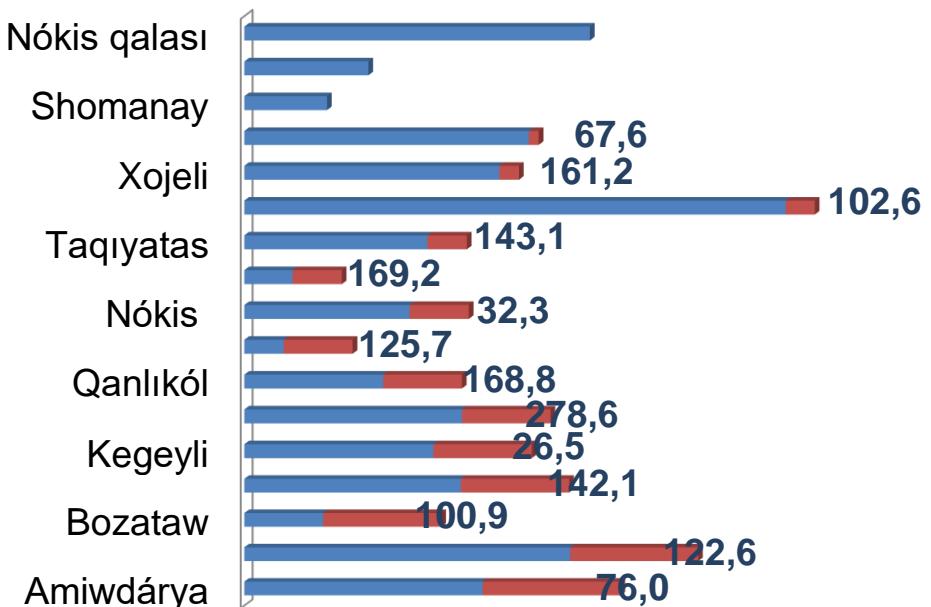
	Kólemi, mín. som	Ósiw pátleri, Procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	1 810,0	102,2
Nókis qalası	2 014,0	100,6
rayonlar:		
Amiwdárya	1 495,6	99,6
Beruniy	892,9	98,4
Bozataw	2 096,0	101,3
Qaraózek	3 162,2	100,6
Kegeyli	1 664,0	100,3
Qońırat	2 106,6	100,8
Qanlıkól	2 556,5	99,3
Moynaq	1 051,3	100,1
Nókis	2 046,7	98,1
Taqiyatas	2 204,9	142,7
Taxtakópir	3 162,7	106,4
Tórtkúl	1 814,4	102,1
Xojeli	2 529,2	102,6
Shimbay	1 642,4	102,6
Shomanay	1 390,1	100,2
Ellikqala	1 304,2	100,7

2023- jıldınıń yanvar-may jaǵdayına ortasha xalıqtıń jan basına usaqlap satıw tovar aylanısı **1810,0** mín. somdı (2022- jıldınıń yanvar–may ayına salıstırǵanda **102,2 %**) quradı.

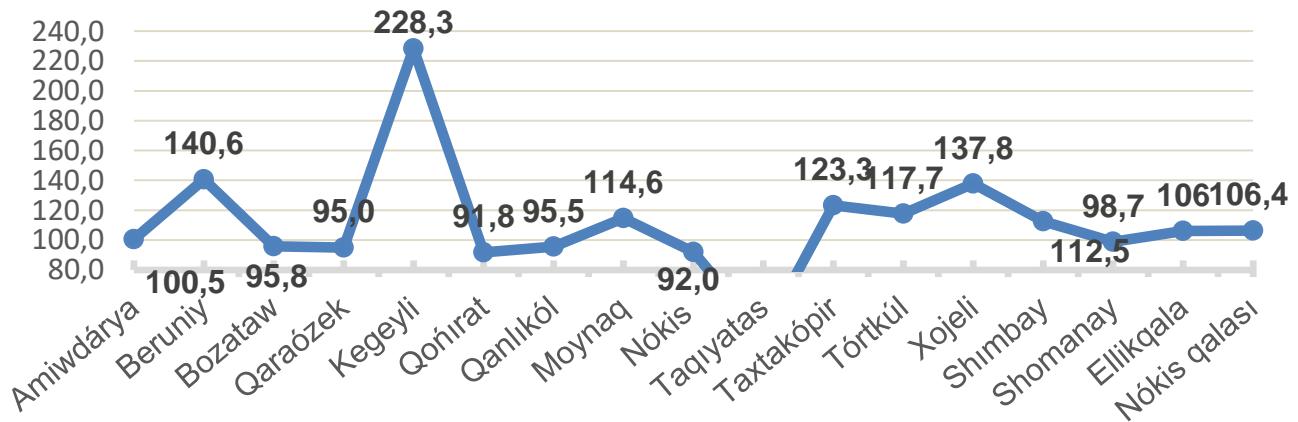
Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Taxtakópir (**3162,7** mín. som), Qaraózek (**3162,2** mín. som) hám Xojeli (**2529,2** mín. sum) rayonları esabına tuwrı keldi.

Respublika boyinsha 2023-jildin yanvar-may aylarinda shólkemlespegen sawda tovar aylanisi **455,6** mlrd. somdi qurap, 2022-jildin yanvar-may aylarina salistirganda **110,9** %ti quradi. Sol qatarda, 12 bazar ham 12 bazar (sharwa) (ayliq) gúzetiwleri maǵlıwmatlara tiykarlanip, diyqan bazarlarda sawda tarawi menen shuǵillanatuǵın fizikalıq shaxslardıń úy xojalıqlarında jetistirgen ónimlerin satıw kólemi **242,8** mlrd. somdi (111,3 %), sharwa malları ham quslar satıwshı fizikalıq shaxslardıń sawda aylanisi kólemi **212,8** mlrd somdi quraydi **110,4** %).

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanisi kólemi (mlrd. sum)

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanisi ósiw pátı, (procentte)

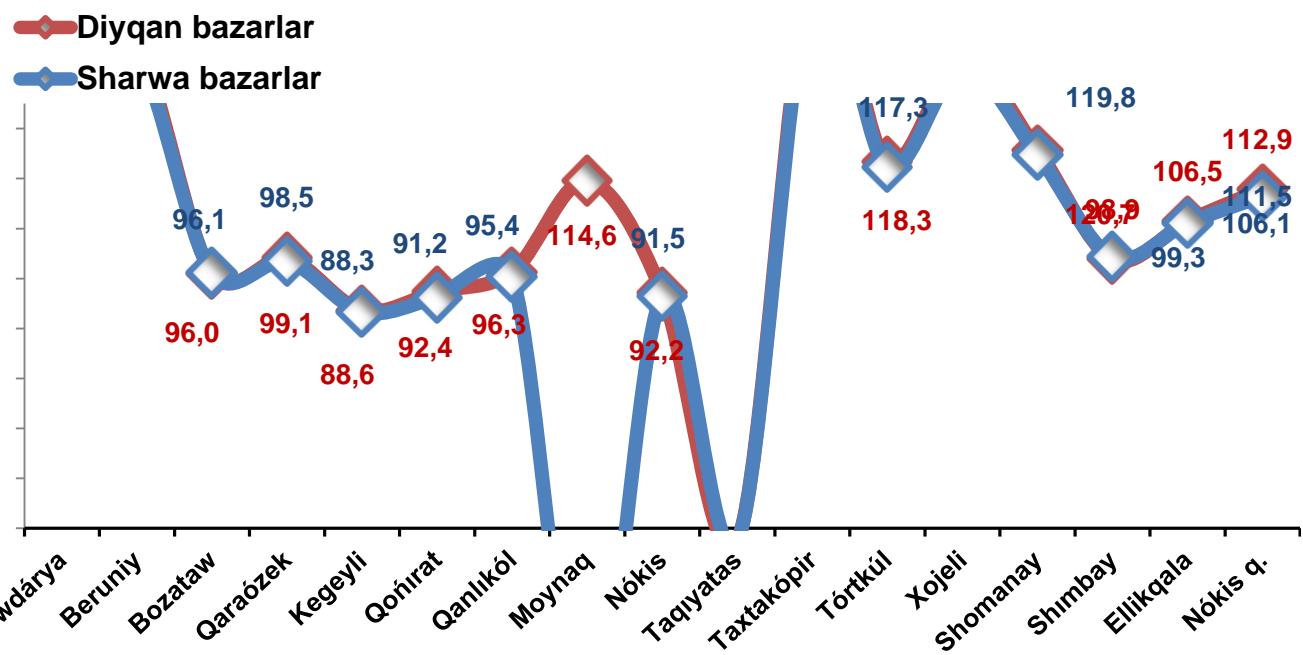

SHÓLKEMLESPEGEN SAWDA TOVAR AYLANÍSİ

Ishki sawda kórsetkishlerin payda etiwde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı da esaplandı. Buǵan diyqan (azıq-awqat) bazarı hámde sharwa malları, quslar hám basqa haywanlar bazارında fizikalıq shaxslar tárepinen ámelge asırılǵan sawda kólemleri kiredi. Shólkemlespegen sawda quramına fizikalıq shaxslar (diyqanlar)díni úy xojalığında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalığı ónimleri esapqa alındı.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw pátı, procentte

Diyqan (azıq- awqat) bazarı –keń türdegi awıl xojalığı azıq-awqat ónimleriniń hám onı qayta islewden alınatuǵın ónimlerdiń sawda prilavka , sawda orınları, turaqlı sawda orınları (sol qatarda sawda pavilonları, kiyoskalari)nan paydalangan jaǵdayda usaqlap satıwdı júzege keltiretuǵın turaqlı yamasa waqtınsha ámel etiwshi mulkli kompleks esaplanadı.

SHÓLKEMLESPEGEN SAWDA TOVAR AYLANÍNDÁ DIYQAN HÁM SHARWA* (QUSLAR) BAZARLARÍNÍN TIYKARGÍ KÓRSETKISHLERI

	Jámi, mlrd. som	2022-jıl yanvar-may aylarına salıstırǵanda, procentte	Diyqan bazarlar, mlrd. som	2022-jıl yanvar-may aylarına salıstırǵanda, procentte	Sharwa bazarları, mlrd. som	2022-jıl yanvar-may aylarına salıstırǵanda , procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	455,6	110,9	242,8	111,3	212,8	110,4
Nókis qalası	46,1	106,4	24,6	112,9	21,5	111,5
rayonlar:						
Amiwdárya	31,9	100,5	17,0	140,5	14,9	139,9
Beruniy	42,3	140,6	22,6	141,6	19,8	139,8
Bozataw	9,7	95,8	5,2	96,0	4,5	96,1
Qaraózek	26,3	95,0	14,0	99,1	12,3	98,5
Kegeyli	30,8	228,3	16,4	88,6	14,4	88,3
Qońírat	24,3	91,8	13,0	92,4	11,3	91,2
Qanlıkól	21,1	95,5	11,2	96,3	9,8	95,4
Moynaq	4,8	114,6	4,8	114,6	-	-
Nókis	21,5	92,0	11,5	92,2	10,1	91,5
Taqiyatas	5,8	36,3	3,1	42,4	2,7	42,3
Taxtakópir	26,7	123,3	14,3	156,9	12,5	154,6
Tórtkúl	65,9	117,7	32,8	118,3	33,1	117,3
Xojeli	30,6	137,8	16,3	138,6	14,3	137,1
Shimbay	41,1	112,5	21,9	120,7	19,2	119,8
Shomanay	9,8	98,7	5,2	98,9	4,6	99,3
Ellikqala	16,8	106,0	9,0	106,5	7,9	106,1

- xojalıq júrgiziwshi subyektler hám jeke tártiptegi isbilemenler (JTI) ni qospaǵan jaǵdayda ;
- fizikalıq shaxslar (diyqanlar)díń úy xojalıǵında óz kúshleri emnen jetistirgen awıl xojalığı ónimleri hám sharwa (quslar) malları satılıwi esapqa alıńǵan.

2023-jıldını yanvar-may aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan diyqan bazarlarında awıl xojalığı ónimlerin satıwshı fizikalıq shaxslardıń tańlanba gúzetiwi ótkizildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **242,8** mlrd. somdı quradı. Bunda tiykarǵı úlken kólem jańa úzilgen awıl xojalığı ónimleri sawdasına (**114,7** mlrd.som) tuwrı keldi.

Awıl xojalığı ónimleri	Mlrd. som
	Jańa úzilgen awıl xojalığı ónimleri 114,7
	Nan hám nan ónimleri 23,2
	Dán ónimleri (másh, lobıya, gúrish hám basqalar) 22,7
	Tawıq góshi 12,3
	Qaqlanǵan awıl xojalığı ónimleri (ǵoza, badam, piste hám basqalar) 10,3
	Sút hám sút ónimleri (sır, brinza,...) 15,0
	Máyek 13,8
	Sharwa malları hám quslar ushın hár qıylı jem-ot 9,8
	Dámberiwshiler 7,7
	Duzlanǵan ónimler 8,2
	Gúller, ósimlik hám nálleri (dekorativ hám awıl xojalığı) 5,1

SHÓLKEMLESPEGEN SAWDA TOVAR AYLANÍSÍ: SHARWA(QUSLAR) BAZARÍ, mlrd som

2023- jıldını yanvar-may aylarında respublikaniń bárshe aymaqlarında jaylasqan sharwa(quslar) bazarlarında quslar hám sharwa malları satıwshı fizikalıq shaxslar tańlanba gúzetiwi ótkerildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **212,8** mlrd. somdı quradı. Bunda hár-qıylı jastaǵı qaramallar sawdası **179,3** mlrd.som ,qoy hám eshkiler – **27,3** mlrd. somdı, atlar – **3,7** mlrd. somdı, quslar – **2,5** mlrd. somdı quradı.

Sharwa malları (quslar)	Mlrd. som
 2 jastan úlken bolǵan qara mallar	98,6
 1 jastan 2 jasqa shekem bolǵan jas mallar	36,1
 1 jasqa shekem bolǵan qaramallar	44,6
 Qoylar	17,7
 Atlar	3,7
 Eshkiler	9,6
 Túye tawıq, úyreк, газ	2,0
 Tawıqlar	0,5
 Qoyanlar	-
 Quslar	-

ULÍWMA AWQATLANIW KÁRXANALARÍ SAWDA AYLANÍSİ

2023-jıl 1-iyun jaǵdayına ulıwma awqatlanıw tarawındaǵı sawda kárxanaları sanı **751** dananı qurap, 2022- jıl 1-iyun jaǵdayına salıstırǵanda **266** danaǵa kemeygen hám ósiw páti **73,8 %** quraydı. Sonnan, iri kárxanlar sanı **0** dananı, kishi kárxana hám mikro firmalar sanı **751** dananı quraydı.

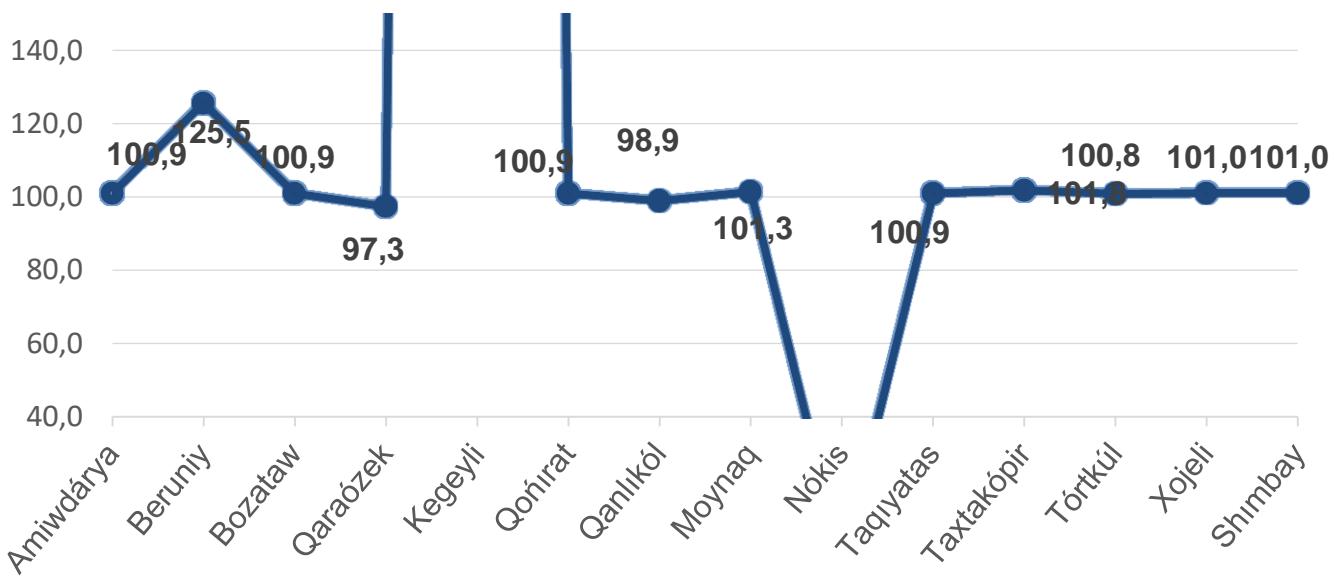
2023- jıldık yanvar-may aylarında usaqlap satıw tovar aylanısı quramında awqatlanıw kárxanalarını sawda aylanısını úlesi **3,1 %** bolıp, **11,7** mlrd. somǵa jetti . 2022- jıldık sáykes dáwirine salıstırǵanda **102,7 %** ke kóbeydi. Bunda sawda aylanısını **100,0 %** úlesi kishi biznes hám jeke isbilemenlik subyektleri úlesine tuwrı keldi.

	Jámi mlrd. som	2022- jıl yanvar-may aylarına salıstırǵanda , procentte	Iri kárxanalar mlrd. som	2022- jıl yanvar-may aylarına salıstırǵanda , procentte	Kishi isbilemenlik hám mikrofirmalar, mlrd. som	2022- jıl yanvar- may aylarına salıstırǵan da , procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	111,7	102,7			111,7	103,0
Nókis qalası	44,0	75,3			44,0	75,7
rayonlar						
Amiwdárya	5,1	90,2			5,1	90,2
Beruniy	3,3	78,5			3,3	78,5
Bozataw	0,3	79,2			0,3	79,2
Qaraózek	3,1	167,5			3,1	167,5
Kegeyli	1,3	97,3			1,3	97,3
Qońírat	28,2	189,5			28,2	189,5
Qanlıkól	1,4	112,9			1,4	112,9
Moynaq	0,5	161,2			0,5	161,2
Nókis	1,0	242,9			1,0	242,9
Taqiyatas	2,8	147,7			2,8	147,7
Taxtakópir	0,7	127,3			0,7	127,3
Tórtkúl	7,2	114,9			7,2	114,9
Xojeli	6,4	105,3			6,4	105,3
Shimbay	3,1	146,5			3,1	146,5
Shomanay	0,5	95,1			0,5	95,1
Ellikqala	2,8	108,8			2,8	108,8

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleriniń kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı

2023-jıl 1-iyun jaǵdayına avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı (*IFUT-2 45- bólím 45.2 va 45.40.3 kodlarına tısqarı–motorlı transport quralları hám motocikllardı ońlaw hám texnikalıq xızmetler*) **766,4** mlrd. somdı quradı hám ótken jıldını sáykes dáwirine salıstırǵanda **109,4** % ke kemeydi. Sonday-aq, iri kárxanalar sawda kólemi **292,9** mlrd. som (ósiw pátı- **97,9** %), kishi isbilemenlik hám jeke isbilemenlik sawda kólemi – **473,5** mlrd. somdı (ósiw pátı – **110,5%**) quradı.

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw aylanısı ósiw pátı, procentte

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı

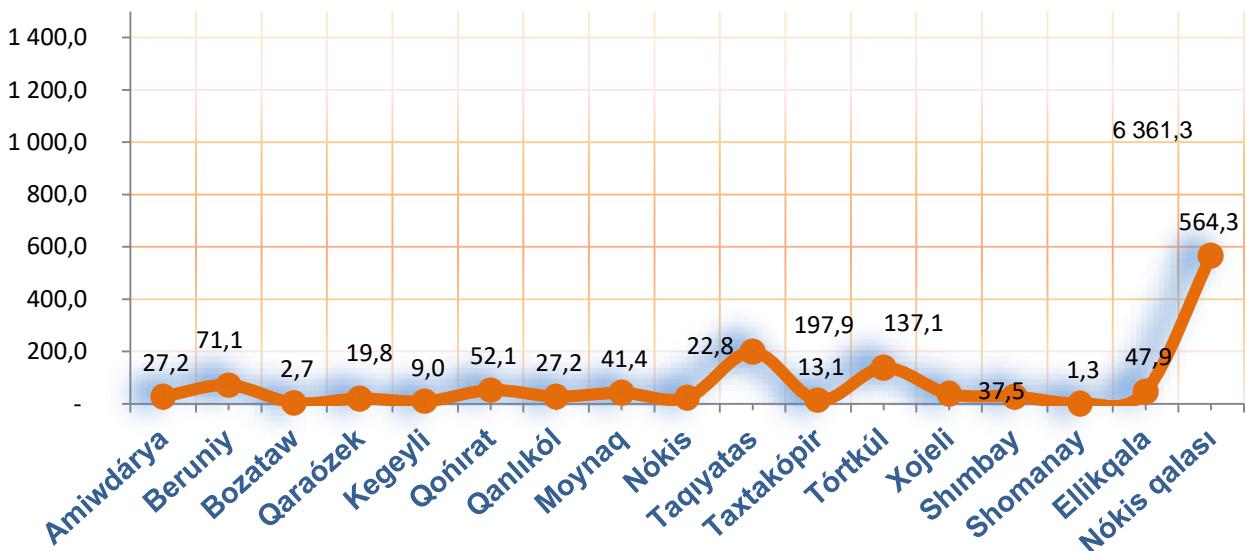
Aymaqlar kóleminde maǵlıwmat

	Kólem, mlrd. som	Úlesi, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	766,4	100,0
Nókis qalası	483,7	63,1
rayonlar:		
Amiwdárya	9,2	1,2
Beruniy	183,3	23,9
Bozataw	0,4	0,0
Qaraózek	2,6	0,3
Kegeyli	40,0	5,2
Qońírat	0,8	0,1
Qanlıkól	1,4	0,2
Moynaq	2,7	0,3
Nókis	-	-
Taqiyatas	1,7	0,2
Taxtakópir	1,3	0,2
Tórtkúl	19,6	2,6
Xojeli	6,9	0,9
Shimbay	6,3	0,8
Shomanay	0,0	0,0
Ellikqala	6,4	0,8

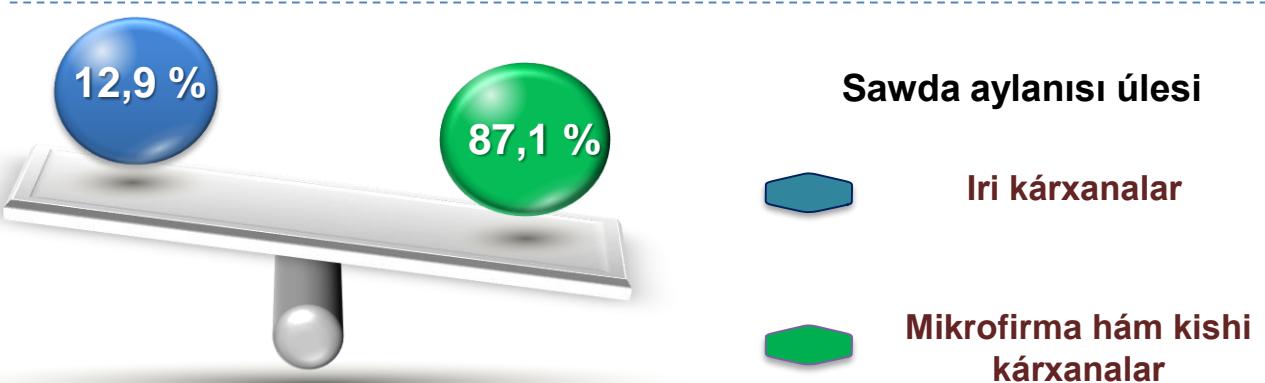
Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem
Nókis qalası (**483,7** mlrd. som), Beruniy (**183,3** mlrd. som) hám Kegeyli
(**40,0** mlrd. som) rayonları úlesine tuwrı kelmekte.

Kótere sawda tovar aylanısı – bul tovarlar ushın haq tólenetuğın yáki tólenbegenligine qaramastan, qayta satıw maqsetinde satıp alınğan hám isbilermenlik tarawında paydalaniw yáki óz paydalaniwı (qayta islew) ushın úshinshi tárep shólkemleri hám jeke tártiptegi isbilermenlerge ózgertilmegen jaǵdayda jiberilgen tovarlardıń qunı esaplanadı.

Aymaqlar kesiminde kótere sawda tovar aylanısı , m/lrd. somda

Respublika boyıńsha 2023-jıldınıń yanvar-may ayında kótere sawda tovar aylanısı **1300,1** mldr. somdı qurap, 2022- jıldınıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **105,6 %**ti payda etti.

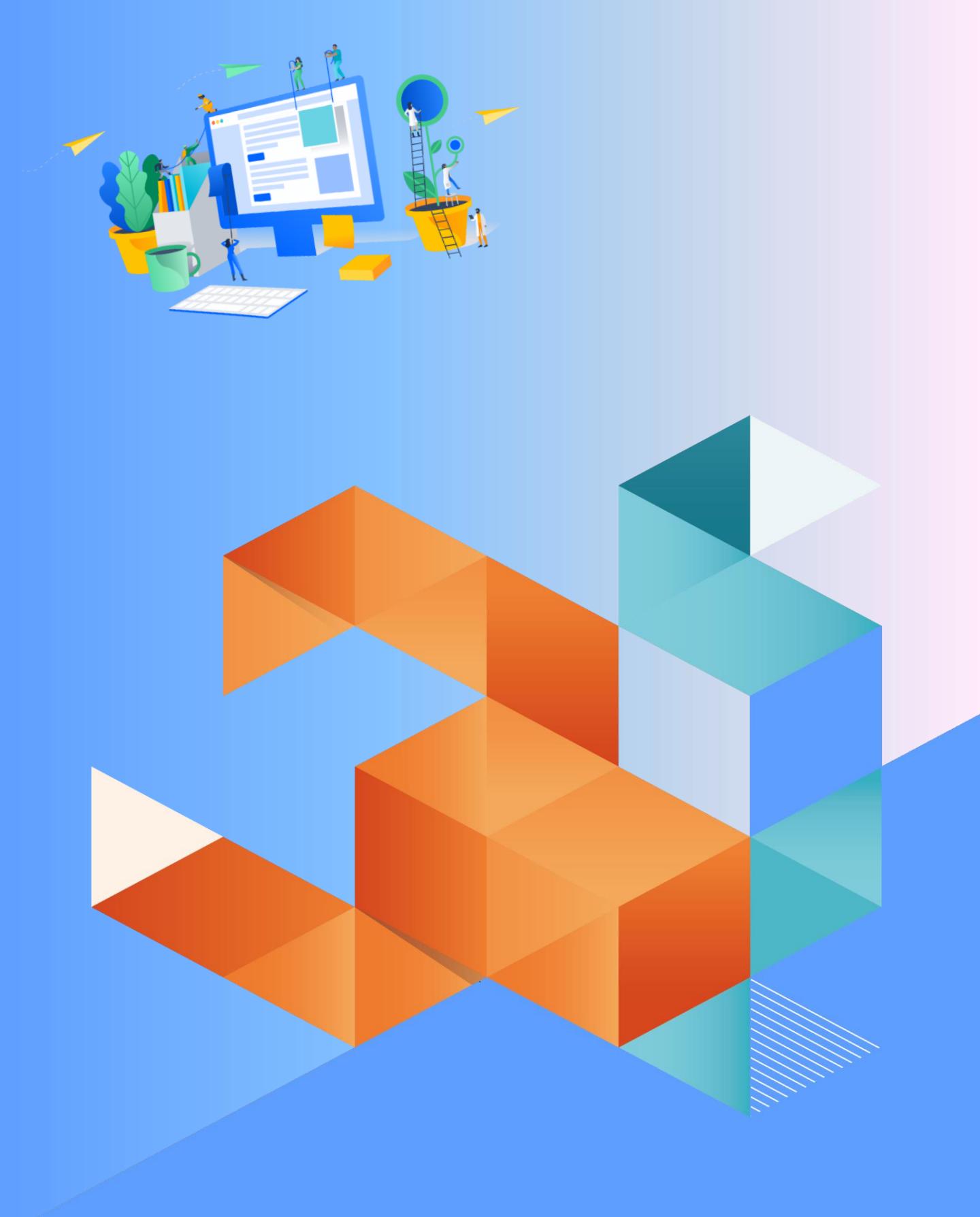
Kishi biznes subyektleriniń kótere sawda aylanısındaǵı úlesi statistikalıq esaplarǵa qaraǵanda **1132,1** mldr. somdı qurap, 2022- jıldınıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **104,1 %** ke tuwrı keldi. Respublikada usı sektordıń kótere sawda kólemindegi úlesi **87,1 %** dı qurayıdı.

KÓTERE SAWDA AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR HÁM KISHI BIZNES SUBYEKTLERINIÝ KÓLEMI HÁM ÓZGERIW PÁTLERI

Kótere sawda tovar aylanısında joqarı ósiw pátlerine eň iri kárzanalar Nókis qalasında (148,0 %) hám Taqiyatas rayonında (115,5 %.) gúzetildi.

2023-jıl 1- iyun jaǵdayına kótere sawda tarawinada sawda kárzanaları sanı **868** dananı qurap, 2022-jıl 1- may jaǵdayına salıstırǵanda **150** danaǵa kemeygen , ósiw pátı **85,3 %** ti quradı. Sodan, iri kárzanalar sanı **6 dananı**, kishi kárzanalar hám mikrofirmalar sanı **862** quraydı.

	Jámi mlrd. som	2022- jıl yanvar-may aylarına salıstırǵanda , procentte	Iri kárzanalar mlrd. som	2022- jıl yanvar-may aylarına salıstırǵanda , procentte	Kishi biznes hám mikrofirma- lar, mlrd. som	2022- jıl yanvar- may aylarına salıstırǵan da , procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	1 300,1	105,6	168,1	116,3	1 132,1	104,1
Nókis qalası	564,3	103,9	5,2	148,0	559,0	103,6
rayonlar:						
Amiwdárya	27,2	105,6	-		27,2	105,6
Beruniy	71,1	106,5	-		71,1	106,5
Bozataw	2,7	101,4	-		2,7	101,4
Qaraózek	19,8	107,3	-		19,8	107,3
Kegeyli	9,0	131,3	-		9,0	131,3
Qońírat	52,1	107,0	-		52,1	107,0
Qanlıkól	27,2	102,2	-		27,2	102,2
Moynaq	41,4	102,9	-		41,4	102,9
Nókis	22,8	103,7	-		22,8	103,7
Taqiyatas	197,9	113,6	162,8	115,5	35,1	105,7
Taxtakópir	13,1	102,8	-		13,1	102,8
Tórtkúl	137,1	102,7	-		137,1	102,7
Xojeli	37,5	104,2	-		37,5	104,2
Shimbay	28,0	106,3	-		28,0	106,3
Shomanay	1,3	107,0	-		1,3	107,1
Ellikqala	47,9	102,9	-		47,9	102,9

**Sırtqı ekonomikalıq baylanış hám
sawda statistika bólimi**
Tel.: 61 222-67-45